

اظهار نظر کارشناسی درباره:

« طرح ایجاد استان گلزاران »

مقدمه

طرح تشکیل استان اصفهان شمالی، به شماره چاپ ۱۳۳۲، پس از بررسی در کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها با تغییر عنوان آن به « طرح ایجاد استان گلزاران » و اعمال اصلاحاتی در محتوای طرح در تاریخ ۱۳۹۸/۳/۱۹ به تصویب کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها رسید. براساس ماده واحد « استان گلزاران متشکل از شهرستان‌های کاشان، آران و بیدگل، نطنز، گلپایگان (فرمانداری ویژه)، خوانسار، میمه، محلات و دلیجان (فرمانداری ویژه) به مرکزیت شهر کاشان تأسیس می‌شود ». براساس اصلاحیه این گزارش به شماره چاپ ۱۵۰۳ در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۹، در متن ماده واحد پس از کلمه میمه عبارت « که برابر این قانون به شهرستان ارتقا می‌یابد » اضافه شده است. در این گزارش به بررسی مصوبه کمیسیون پرداخته می‌شود:

اظهار نظر کارشناسی

۱. خطوط تقسیمات کشوری قطعاً خطوطی مقدس نیستند و همه حکومت‌ها ممکن است طی زمان با هدف بهبود کارایی سیستم تقسیمات کشوری خود، تغییراتی را در آن اعمال نمایند. کشور ما نیز در این زمینه مستثنا نیست، اما مسئله اینجاست که طی سال‌های گذشته برای رفع هر مشکلی در سطح ناحیه‌ای، اولین راهکار پیشنهادی تغییر در تقسیمات کشوری و ایجاد واحدهای جدید، به‌ویژه استان‌های جدید بوده است و با وجود تغییرات مداومی که پس از انقلاب اسلامی در تقسیمات کشوری ایران به وجود آمده است (افزایش بی‌رویه تعداد واحدها در چهار سطح تقسیمات کشوری)^۱، چالش‌هایی مانند تمرکز و بروکراسی، توسعه نامتوازن ناحیه‌ای در استان‌ها و قطبی شدن توسعه، تمرکز قدرت و ثروت در نواحی خاصی از استان‌ها، بی‌عدالتی فضایی و الگوی مرکز - پیرامون موجود در کشور و نیز در استان‌ها از بین نرفته است. ازسوی دیگر بررسی تقسیمات کشوری در سایر کشورها به‌ویژه کشورهای پیشرفته و مقایسه تجربیات کشورهای مذکور در زمینه تغییر و اصلاح تقسیمات کشوری، حاکی از وجود روندی معکوس در ایران است:

مخصوصی سخن علمی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۵۵۲

شماره چاپ:

۱۵۰۳

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۵/۶

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

سیاسی

سایر دفاتر:

مطالعات حقوقی،

مالیه عمومی و

توسعه مدیریت،

مطالعات اجتماعی،

مطالعات فرهنگی،

مطالعات اقتصادی،

مطالعات زیربنایی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۶۰۱۷۰۵۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۲/۲۸

۱. از زمان انقلاب اسلامی ایران تا دی‌ماه ۱۳۹۸، تعداد استان‌ها از ۲۴ به ۳۱، تعداد شهرستان‌ها از ۱۹۵ به ۴۴۶؛ تعداد بخش‌ها از ۵۰۱ به ۱۰۹۷؛ تعداد شهرها از ۴۹۶ به ۱۳۵۹ و تعداد دهستان‌ها از ۱۵۸۲ به ۲۶۳۱ افزایش یافته است.

الف) روند غالب جهانی «تجمیع و وسیع تر کردن رده‌ها/ واحدهای تقسیمات کشوری» است و نه گسستگی و کوچک تر کردن آنها از طریق ایجاد واحدهای جدید، چراکه قطعه‌قطعه کردن سرزمین و ارتقا و تشکیل واحدهای سیاسی جدید و کوچک تر، موجب تکه تکه شدن مدیریت سرزمینی، افزایش سطوح سلسله‌مراتبی، بزرگ شدن تشکیلات اداری، انطباق مرزهای سیاسی بر قلمروهای خرده فرهنگی، تهدید وحدت و انسجام ملی و در نهایت باعث می‌شود که کل کشور به واحدهای کوچک ناکارآمد تقسیم شود که توسعه ملی پایدار را با خطر مواجه می‌سازد. بسیاری از کشورها مرحله کاهش یا تجمیع سطوح و واحدهای رده اول و دوم (استان و شهرستان) را پشت سر گذاشته و در مرحله ادغام شهرها قرار دارند.

ب) کوچک بودن یک استان مانعی در برابر توسعه آن است؛ به همین دلیل حکومت فرانسه از سال ۲۰۱۶، تعداد استان‌های خود را از ۲۲ به ۱۳ استان کاهش داده و آنها را وسیع تر کرده است و در کشور ژاپن طرح‌هایی برای وسیع تر کردن استان‌ها و کاهش تعداد آنها وجود دارد. در کشور چین نیز با این استدلال که ایجاد استان‌های کوچک تر بر توسعه اقتصادی تأثیر منفی دارد با ایجاد استان‌های کوچک تر مخالفت شده است.

پ) تعداد بیشتر استان‌ها (و نیز شهرستان‌ها و...) مساوی با حجیم شدن دولت، افزایش بروکراسی، ناکارآمدی و هزینه‌های دولتی است؛ این واقعیت یکی از مهم ترین دلایل کاهش تعداد استان‌های فرانسه به تقریباً نصف، طرح‌های موجود در کشور ژاپن برای وسیع تر کردن استان‌ها و مخالفت با ایجاد استان‌های جدید در کشور چین بوده است.

ت) تجربیات کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهد که بهترین راه حل جهت مسائلی مانند ناکارآمدی در عملکرد استان‌ها، بروکراسی و تمرکز امور در مرکز استان، عدم خدمات رسانی بهینه به مردم و عدم رضایتمندی اجتماعی که پیشنهاددهندگان طرح حاضر به آنها به عنوان دلایلی برای ایجاد استان جدید اشاره داشته‌اند «تمرکززدایی و تفویض/واگذاری اختیارات به سطوح/واحدهای زیرین تقسیمات کشوری» و «تغییر ساختار اداری مبتنی بر دولت الکترونیک» است و نه تشکیل استان‌های جدید و کوچک تر. حکومت چین از طریق اتخاذ این راهکار چالش خدمات رسانی و کارآمدی در استان‌های خود که برخی از آنها بیش از ۱۰۰ میلیون نفر جمعیت و ۱۰۰ شهرستان دارند را حل کرده است.

بنابراین مشکل اصلی در ایران، نبود یک سیستم جامع و کارآمد تقسیمات کشوری است و با ایجاد استان جدید در قالب سیستم کنونی، نه تنها مسائل حل نخواهند شد، بلکه تکثیر خواهند شد. از این رو بحث تغییر و اصلاح تقسیمات کشوری، باید به صورت کلان و با هدف ایجاد یک سیستم جامع تقسیمات کشوری مورد توجه و بررسی قرار گیرد. تا زمانی که، قانون تقسیمات کشوری ایران، به گونه‌ای مناسب و مبتنی بر شاخص‌های کیفی، علمی و واقعیت‌های فضایی - جغرافیایی کشور اصلاح نشود، باید از ایجاد استان جدید اجتناب نمود.

گذشته از این مسئله، طرح حاضر دارای ایرادات متعددی است که در ادامه به آن اشاره می‌شود:

۱. طبق اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی «طرح‌های قانونی و پیشنهادها و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لوایح قانونی عنوان می‌کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد». تشکیل استان جدید نیازمند ایجاد تشکیلات جدید، تغییرات چارت سازمانی، افزایش پست‌های اداری و... است. در تبصره ذیل ماده واحده گزارش کمیسیون بیان شده است که «کارکنان سازمانی، وسایل و تجهیزات، بودجه و اعتبارات مربوط به تناسب از محل امکانات استان‌های مذکور کسر می‌شود و به استان جدید تخصیص داده شده و منتقل می‌شود». با این حال، ایجاد استان جدید به معنای بار مالی فزاینده برای دولت است که به ویژه در شرایط کنونی اقتصادی کشور که دولت

با تهدیدات ناشی از مسائلی همچون تحریم‌ها، کاهش ارزش پول ملی، تورم و... مواجه است، باید به آن توجه داشت. تشکیل یک استان جدید گذشته از هزینه‌هایی که از نظر ایجاد زیرساخت‌های لازم به دولت تحمیل می‌کند موجب خواهد شد که حجم دولت از نظر تعداد کارکنان بیشتر شود که به معنای افزایش هزینه‌های عمومی است. از این رو طرح حاضر مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

۲. در مقدمه قانون اساسی ذیل سرفصل قوه مجریه بر طرد «نظام بروکراسی که زاینده و حاصل حاکمیت‌های طاغوتی است» تأکید شده است. همچنین بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی بر «ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضرور» تأکید دارد. از آنجاکه در سیستم متمرکز کشور ما، ایجاد استان جدید بروکراسی و تمرکز امور در مرکز استان را از بین نمی‌برد، بلکه به افزایش بیش‌ازپیش بروکراسی، تمرکز و نیز حجم دولت و تشکیلات دولتی منجر می‌شود، از این رو طرح حاضر مخالف بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است.

۳. سیستم تقسیمات کشوری ایران در حال حاضر برمبنای «قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری» (مصوب ۱۳۶۲/۰۴/۱۵)، اصلاحیه‌های وارد بر آن و آیین‌نامه اجرایی این قانون قرار دارد و بدیهی است که هرگونه تغییر در نقشه تقسیمات کشوری باید برمبنای قانون مذکور و با رعایت سایر قوانین موضوعه کشور تنظیم و عملیاتی گردد. طبق قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری، برای اعمال تغییرات در نقشه تقسیمات کشوری در تمام سطوح و واحدها، عامل «جمعیت» محور کلیه تغییرات در نظر گرفته شده است. طبق تبصره «۱» ماده (۹) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری «استان جدید باید حداقل یک میلیون نفر جمعیت داشته باشد» و لکن در طرح حاضر جمعیت محدوده جغرافیایی پیشنهادی برای ایجاد استان جدید گلساران در مجموع ۷۶۵،۱۳۱ نفر است. بنابراین محدوده پیشنهادی از حداقل شرط قانونی برای تشکیل استان جدید برخوردار نیست.

۴. طبق اصلاحیه گزارش کمیسیون، به شماره چاپ ۱۵۰۳ در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۹، بخش میمه، متعلق به شهرستان شاهین‌شهر استان اصفهان «برابر این قانون به شهرستان ارتقا می‌یابد». نخست اینکه براساس ماده (۱۳) «قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری»، «هرگونه انتزاع، الحاق، تبدیل، ایجاد و ادغام و نیز تعیین و تغییر مرکزیت و تغییر نام و نامگذاری واحدهای تقسیمات کشوری، بجز استان بنابه پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیئت وزیران خواهد بود». دوم اینکه، ماده (۷) قانون مذکور حداقل جمعیت برای ایجاد شهرستان جدید را ۸۰،۰۰۰ نفر تعیین کرده است و بخش میمه، با جمعیت ۲۳،۰۵۷ نفر، از حداقل جمعیت لازم برای ارتقا به شهرستان برخوردار نیست. سوم اینکه، هرچند تبصره «۲» ماده (۷) قانون مذکور بیان می‌دارد که ایجاد شهرستان «در نقاط کم‌تراکم، دورافتاده، مرزی، جزایری و کویری با توجه به کلیه شرایط اقلیمی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تا حداقل ۵۰ هزار نفر با تصویب هیئت وزیران و در موارد استثنایی با تصویب مجلس شورای اسلامی می‌تواند کمتر از ۵۰ هزار نفر باشد»، اما بخش میمه واجد معیارهای تعیین شده در این تبصره نیز نیست.

۵. طرح حاضر حکم به ارتقای شهرستان‌های گلپایگان و دلپجان به فرمانداری ویژه داده است. اول اینکه، براساس ماده (۱۳) «قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری»، «هرگونه انتزاع، الحاق، تبدیل، ایجاد و ادغام و نیز تعیین و تغییر مرکزیت و تغییر نام و نامگذاری واحدهای تقسیمات کشوری، بجز استان بنابه پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیئت وزیران خواهد بود». دوم اینکه دو شهرستان مذکور از نظر شاخص‌های تعیین شده برای ایجاد فرمانداری‌های ویژه در مصوبات شماره‌های ۷۲۷۵۹/ت/۳۷۹۵۴ مورخ ۱۳۸۶/۵/۹ و ۸۴۵۴۴/ت/۳۷۹۵۴ مورخ ۱۳۸۶/۵/۲۸ هیئت وزیران واجد شرایط برای ارتقا به فرمانداری ویژه نیستند. سوم اینکه، تحقق این امر منجر به باب شدن درخواست ارتقای سایر فرمانداری‌های کشور به فرمانداری‌های ویژه در قالب طرح ازسوی نمایندگان محترم خواهد شد که عواقب منفی در پی دارد.

۶. از آنجاکه ایجاد استان جدید موجب افزایش حجم و ساختار دولت می‌شود، تصویب این طرح مغایر ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه است که در آن بر «اصلاح نظام اداری، صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید» تأکید شده است. بند «الف» ماده (۲۸) بیان می‌دارد که حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرایی در طول اجرای قانون برنامه، باید حداقل به میزان ۱۵ درصد نسبت به وضع موجود، از طریق واگذاری واحدهای عملیاتی، خرید خدمات و مشارکت با بخش غیردولتی با اولویت تعاونی‌ها، حذف واحدهای غیرضرور، کاهش سطوح مدیریت، کاهش پست‌های سازمانی، انحلال و ادغام سازمان‌ها و مؤسسات و واگذاری برخی از وظایف دستگاه‌های اجرایی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، کاهش پیدا کند. بنابراین به جهت مغایرت با ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه، مطابق جزء «۵» بند «د» ماده (۱۱۷) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، **تصویب طرح حاضر نیاز به رأی دوسوم از نمایندگان دارد.**

۷. ایجاد استان جدید مغایر بند «۱۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ابلاغی مقام معظم رهبری مبنی بر «صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضروری و هزینه‌های زاید» است.

۸. ایجاد استان جدید ضرورتاً سبب گسترش تشکیلات دولت و اندازه آن خواهد شد که این امر مغایر بند «۱۰» سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری است که بر «چابک‌سازی، متناسب‌سازی و منطقی ساختن تشکیلات نظام اداری» تأکید دارد.

۹. در حال حاضر ۲۶ مورد پیشنهاد برای ایجاد استان جدید توسط نمایندگان محترم استان‌های مختلف در وزارت کشور موجود است و در اغلب موارد دلایل درخواست ایجاد استان جدید، همان دلایلی است که توسط پیشنهاددهندگان طرح حاضر بیان شده است. مطرح شدن بحث ایجاد یک استان جدید در کشور، مطالبات خفته چندساله بسیاری از شهرستان‌ها جهت ارتقا به استان جدید را بیدار می‌کند. با توجه به اینکه دولت نگاه ملی دارد و همه ابعاد و پیامدهای ایجاد یک استان جدید را در نظر می‌گیرد، شایسته‌تر این است که ایجاد استان جدید از طریق ارائه لایحه صورت گیرد. ماده (۱۵) آیین‌نامه اجرایی قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری (۱۳۶۳/۷/۲۲) نیز فرایند ایجاد استان جدید را با پیشنهاد وزارت کشور، تصویب هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی متعین نموده است.

۱۰. سوابق تاریخی ایجاد واحدهای تقسیماتی جدید در ایران به‌ویژه در سطح استان، نشان‌دهنده حساسیت‌های محلی و نگاه هویتی شهروندان به چنین موضوعاتی است. تجربیات سال‌های اخیر از جمله اتفاقاتی که طی فرایند جدایی قزوین از زنجان و تفکیک خراسان اتفاق افتاد و نیز حوادث رخ داده در کازرون در سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد که فرایند تصمیم‌گیری در رابطه با تقسیمات کشوری به‌طور معمول تنش‌هایی را (در مورد تعیین مرکز واحد جدیدالتأسیس، چگونگی الحاق سایر واحدها به واحد سیاسی جدید و...) دربرداشته و بعضاً با خسارت‌های جانی و مالی همراه بوده است. این تنش‌ها علاوه بر اینکه زمینه بهره‌برداری عناصری را فراهم می‌کند که به دنبال استفاده هدفمند از این تضادها در یک واحد سیاسی، برای دستیابی به اهداف خود هستند؛ باعث تشدید اختلاف‌های محلی و ازسوی دیگر متوسل شدن برخی عناصر به چانه‌زنی سیاسی می‌شود، که گاهی دولت را در تنگنا قرار داده و موجب اتخاذ تصمیماتی شتاب‌زده می‌شود که بر قضاوت عامه مردم از عملکرد عناصر تصمیم‌گیرنده تأثیر گذاشته و عدم اطمینان و اعتقاد کامل به نظام را به‌وجود می‌آورد. ازسوی دیگر این تنش‌ها در واگرایی مناطق مختلف و استمرار آن اثر دارند.

واگرایی پس از تشکیل استان جدید از تشریک مساعی جمعی کاسته و مشارکت مردم را برای هرگونه توسعه کاهش می‌دهد.^۱ در مورد طرح حاضر باید توجه داشت که الحاق شهرستان‌هایی از دو استان اصفهان و مرکزی در یک استان واحد، ممکن است زمینه را برای ایجاد مشکلات اجتماعی و امنیتی استان‌های همجوار اصفهان و مرکزی فراهم کند.

۱۱. سیستم کنونی تقسیمات کشوری ایران، به دلیل اینکه با رویکرد آمایش سرزمین و تمرکززدایی طراحی نشده است، نتوانسته بستر و مبنایی برای توسعه پایدار واحدهای سیاسی قلمداد شود و جز تحمیل هزینه‌های بالا به دولت نتیجه‌ای دربر نداشته است. به عبارت دیگر سیستم کنونی تقسیمات کشوری، خود تبدیل به یک مانع در برابر توسعه پایدار شده است. از آنجا که در این سیستم ارتقای سطح مبنایی برای اختصاص اختیارات، امکانات و منابع بیشتر است، مردم و مسئولین رده‌های زیرین استان‌ها، برای حل مسائل و مشکلات خود، راهی جز تلاش برای ارتقای سطح پیش روی خود نمی‌بینند؛ که نتیجه آن وضعیت بغرنج کنونی است که بحث تقسیمات کشوری از امری که در حیطه صلاحیت دولت می‌باشد تبدیل به امری مطالباتی شده است و عطشی سیری‌ناپذیر برای ارتقا در همه سطوح تقسیماتی وجود دارد که نقطه توقفی برای آن قابل تصور نیست.

به طور خاص در استان‌های وسیع، گستردگی حوزه اداری و تشکیلات سازمانی و نیز تمرکز و بروکراسی ناکارآمد موجب می‌شود که شهرستان‌های با پتانسیل‌های بالا و به تبع بار مدیریتی گسترده نتوانند به توسعه‌ای متناسب با ظرفیت‌های خود دست یابند. این وضعیت باعث شده است که شهرستان‌های مذکور به دنبال ارتقای خود به استان جدید باشند. به ویژه زمانی که شهرستان‌های مذکور علاوه بر برخورداری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بالای اقتصادی، جمعیتی و... و به تبع حجم بالای امور اداری، با مسئله دوری از مرکز استان و تفاوت‌های فرهنگی - اجتماعی با مرکز استان نیز مواجه هستند و بودجه دریافتی شهرستان مذکور از مرکز استان، تفاوت فاحشی نسبت به میزان درآمد آن شهرستان دارد، این مطالبه تشدید می‌شود.

در طرح تقدیمی نمایندگان به مجلس، وسعت جغرافیایی استان اصفهان و تعدد زیاد شهرستان‌ها، بروکراسی خسته‌کننده اداری و تمرکز امور در مرکز استان، فاصله زیاد شهرستان‌ها تا مرکز استان، تردهای فراوان به مرکز استان برای پیگیری امور و نارضایتی مردم از جمله دلایلی است که پیشنهاددهندگان طرح با استناد به آنها خواستار ایجاد استان جدید بوده‌اند. در واقع ریشه اصلی همه استدلال‌های مطرح شده در طرح پیشنهادی نمایندگان «تمرکزگرایی و نداشتن اختیارات در زمینه‌های اداری - مالی» در شهرستان‌هاست و این مسئله، معضل عمومی نظام اداری - مالی ایران است که در سراسر کشور وجود دارد. مهم اینکه با ایجاد یک استان جدید، نظام اداری - مالی حاکم تغییر نخواهد یافت و چالش‌های ناشی از تمرکزگرایی و بروکراسی تشکیلات اداری در شهرستان‌های استان جدید و نیز در کل کشور به قوت خود باقی خواهد ماند و تکثیر خواهد شد. بنابراین ضروری است به جای ایجاد استان جدید، تلاش‌ها متمرکز بر اصلاح قانون تقسیمات کشوری شود تا مشکلات همه شهرستان‌ها در سراسر کشور رفع شود.

شایان ذکر است که برنامه‌های توسعه دوم (بند «الف» تبصره «۶۹»)، چهارم (ماده «۷۳») و پنجم (ماده «۱۸۶») بر تدوین برنامه جامع تقسیمات کشوری تأکید داشته‌اند. ماده «۱۸۶» برنامه پنجم توسعه بیان می‌دارد: «به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به تدوین برنامه جامع تقسیمات کشوری، در بردارنده شاخص‌های ناظر بر بازنگری واحدهای تقسیماتی موجود برای ایجاد سطوح تقسیمات کشوری جدید با جهت‌گیری عدم تمرکز و تفویض اختیار به مدیران محلی و تقویت نقش استانداران به عنوان نمایندگان عالی دولت در استان‌ها، اقدام نماید». طبق گفته مسئولین وزارت کشور، لایحه جامع تقسیمات کشوری تدوین شده است، اما ارائه

۱. اخباری، محمد و محسن بدالهی (۱۳۸۴) فرایند تصمیم‌گیری تقسیم استان خراسان و اثرات سیاسی - اجتماعی آن. مجله ژئوپلیتیک، شماره ۲، صص ۲۳-۲۴.

این لایحه و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی همچنان محقق نشده است. شایسته است تا زمانی که قانون جامع تقسیمات کشوری به تصویب نرسیده است، از هرگونه تغییر در تقسیمات کشوری اجتناب نمود.

نتیجه‌گیری

با عنایت به موارد مطروحه در این گزارش، و به دلیل ایرادات قانونی متعدد، تصویب طرح حاضر پیشنهاد نمی‌شود. راهکار اساسی برای رسیدن به اهداف طرح حاضر نه ایجاد استان جدید، بلکه «تمرکززدایی و تفویض اختیارات اداری - مالی» به سطوح و واحدهای زیرین تقسیمات کشوری در مجرای قانون، در تطابق با وحدت و یکپارچگی ملی، فرامین، برنامه‌ها و سیاست‌های دولت، به‌گونه‌ای است که رافع مسائل و مشکلات همه شهرستان‌ها در همه استان‌های کشور باشد و احساس نیاز و مطالبات برای ایجاد تغییرات پی‌درپی در تقسیمات کشوری در کل کشور را از بین ببرد.

با توجه به اینکه سیستم کنونی تقسیمات کشوری ایران سیستمی ناکارآمد است (به دلیل غلبه شاخص‌های کمی در ایجاد و ارتقای سطوح تقسیماتی، تمرکزگرا بودن، بلند بودن سیستم تقسیماتی و به تبع آن نظام اداری و...) که نیازمند اصلاح و تغییرات اساسی، همه‌جانبه و مبتنی بر شاخص‌های علمی و کیفی و متناسب با ویژگی‌های فضایی - جغرافیایی کشور و نیز براساس رویکرد «تمرکززدایی» از طریق اصلاح ساختار اداری و مدیریتی کشور و بازتعریف روابط و اختیارات درون‌استانی، بین‌استانی و استانی - مرکزی است، پیشنهاد می‌شود تا زمانی که لایحه جامع تقسیمات کشوری به تصویب نرسیده است، از هرگونه تغییر در تقسیمات کشوری اجتناب شود.

